

Череднікова Любов Володимирівна

lubow85@gmail.com

Науковий керівник:

Ткачова Н.М., д.держ.упр., проф.,

ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ: КРОКИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Всі роки незалежності Україна мала адміністративно-територіальний устрій як спадок з радянського минулого, що уповільнювало розвиток та наближення до європейських принципів розвитку територій. Наявний позитивний досвід європейських країн у питаннях розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, між центральними та місцевими органами влади стимулював українських політиків і можновладців до початку реформування публічного управління та адміністрування. Акцент було зроблено на децентралізацію влади та формування рівноваги у взаємовідносинах центру та місцевих органів влади. Відповідно до досвіду європейських країн, саме процес децентралізації є однією з необхідних умов ефективної, узгодженої й незалежної діяльності органів місцевої влади. Україна як рівноправний член європейської спільноти не повинна лишатися осторонь від тенденцій та сучасних трендів, які панують у сфері публічного управління.

Децентралізація є досить складним поняттям, яке можна розкривати через його вплив на: адміністративно-територіальний устрій держави, систему органів публічної адміністрації, розподіл між ними функцій, повноважень і фінансових ресурсів.

Децентралізація, на відміну від деконцентрації, полягає у передачі владних повноважень не представникам центральної влади, а органам, які не перебувають в ієрархічному підпорядкуванні центральній владі і які обираються активними громадянами [1]. Поняття децентралізації має комплексний характер і охоплює не тільки тему повноважень, що передаються на місцевий рівень, але й питання відповідальності за їх неналежне здійснення або зловживання ними.

Головними перевагами проведення децентралізації у системі публічного управління вважають:

- ефективність: адміністративна та економічна ефективність підвищується завдяки кращому розумінню місцевих потреб та відповідному розподілу обмежених ресурсів ;
- прозорість: з'являється можливість чітко відслідкувати зв'язок між коштами, виплаченими платниками податків, і рівнем послуг, забезпечених на місцевому рівні;
- субсидіарність: цей принцип краще буде реалізовано, якщо демократично обрані посадові особи будуть звітувати своїм виборцям на регулярній основі;
- мобілізація: широка колективна участь місцевого населення в діяльності місцевих установ повинна зміцнювати процеси прийняття рішень і розвитку демократії; пропонується створити технічні групи, які будуть співпрацювати на засадах партнерства ;
- забезпечення гнучкості у прийнятті рішень та управлінні, прямого фізичного контролю та координації рішень на місцевому рівні[1].

Пропонуються розглядати такі періоди реформ та децентралізації публічної влади в Україні: з 1991 по 1996 роки йде активна стадія розробки теоретико-правової бази щодо процесів децентралізації публічної влади; з 1996 по 2009 рік настає період становлення та розвитку фундаментальних конституційно-правових засад децентралізації; з 2009 по 2013 рік відбувається імплементація міжнародних стандартів у сферу публічної влади; з 2014 року і до тепер активного впроваджуються затверджені програми, що стосуються реформ публічної влади.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної влади в Україні базується на таких складових комплексної модернізації державного управління, як: децентралізація повноважень від державної влади до самоврядування; політична децентралізація – деконцентрація повноважень від центральних державних органів влади до спеціалізованих місцевих органів державної влади; децентралізація фінансів. Треба зауважити, що потрібно проводити ці дії у трьох напрямках одночасно - тоді децентралізація приносить реальну користь громадянам, а не фіктивні, абстрактні чи віртуальні досягнення. Процес децентралізації повинен здійснюватися системно, а реалізація тільки одного з принципів, наприклад, децентралізація повноважень без децентралізації фінансів, не призведе до очікуваного результату.

Децентралізація повноважень в регулюванні державного сектору є тією необхідною мірою, яка дозволяє оптимально використовувати можливості державного управління та державного бюджету. Децентралізація підкреслює прозорість управлінської системи для рішень «знизу», на відміну від централізації, яка забезпечує реалізацію єдиної державної політики та організацію діяльності органів державної влади. Децентралізація влади й належне врядування розглядаються як феномени, що взаємодоповнюють один одного [2].

Отже, процеси децентралізації та модернізації публічного управління розглядаються як беззаперечна умова для збереження суверенітету й стабілізації соціально-економічної ситуації в країні.

Список використаних джерел:

1. Будник М. А. Децентралізація – як необхідна умова модернізаційних процесів у системі державного управління України. Актуал. пробл. держ. упр.: зб. наук. пр. Одес. регіон. ін-ту держ. упр., 2009. Вип. 1(37). С. 42–45.
2. Дорош У.М. До визначення децентралізації влади. URL: https://otherreferats.allbest.ru/law/00994787_0.html (дата звернення 30.11.2021).
3. Загурська-Антонюк В.Ф. Сучасні тенденції децентралізації державної влади та їх реалізація в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/26.pdf. (дата звернення 15.11.2021).
4. Тютюнник І. В. Модернізація публічного управління на регіональному рівні в контексті децентралізації. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/137/files/9b682020-aef5-471e-892b-b115561473b0.pdf> (дата звернення 10.11.2021).
5. Шевченко А.О. Тенденції модернізації статусу територіальної громади в умовах децентралізації влади: зарубіжний досвід для України. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/711146.pdf> (дата звернення 25.10.2021).

